

Türkiye’de Futbol Çevirimenliğine Genel Bir Bakış

An Overview of Football Interpreting in Turkey

Türkiye’de Futbol Çevirimenliği, Alev Bulut, İstanbul: Çeviribilim Yayınları, 2018, 96 Sayfa
ISBN: 978-6059312196

Esra Özkaya¹

Anahtar kelimeler

Futbol çevirimenliği, Spor çevirimenliği, Taraftarlık, Ardıl çeviri, Ekip içi çevirmen

Keywords

Football interpreting, Sports interpreting, Fandom, Consecutive interpreting, in-group interpreter

Öncelikle şunu söyleyerek başlayalım: Kasım 2018 tarihinde basılan bu yeni kitap ile Prof. Dr. Alev Bulut, çeviribilim alanında diğer alt alanlara kıyasla görece olarak pek el değmemiş bir alanı irdeliyor. Bu da, her şeyden önce, böylesi bir çalışmanın taşıdığı değeri en baştan ortaya koyan bir özellik olarak karşımıza çıkıyor.

Genel olarak spor, özel olarak da futbol çevirisi konusunun, Alev Bulut’un 2004 yılından bu yana bireysel ve öğrenci projeleri aracılığıyla bilimsel bir ilgi duyduğu bir alan olduğunu öğreniyoruz. Bulut’un daha önce kaleme aldığı kitapları (2008: Basından Örneklerle Çeviride İdeoloji, İdeolojik Çeviri, 2015: Tercüme Hatası!?) ve farklı kongrelerde sunduğu akademik bildirimleri, spor ve futbol alanında gerçekleştirilen ardıl çeviri etkinliği ile ‘grup üyeliği’ ve ‘tarafgirlik/taraftarlık’ konusuna da odaklandığı için yazarın bu konuda son derece geniş bir arka plan bilgisi bulunmakta.

Tüm bunlarla paralel olacak biçimde kitabı yazış amacını da ‘Türkiye’de futbol çevirimenliğine nesnel bir bakış getirmek’ olarak ifade ediyor Bulut.

Başvuru/Submitted: 15.09.2021 • **Kabul/Accepted:** 21.11.2021

Sorumlu yazar/Corresponding author: Esra Özkaya (Dr. Öğr. Üyesi), İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Çeviribilim Bölümü, İstanbul, Türkiye.
E-mail: eozkaya@istanbul.edu.tr ORCID: 0000-0002-3884-9689

Atıf/Citation: Özkaya, E. (2021). Türkiye’de Futbol Çevirimenliğine Genel Bir Bakış [Alev Bulut tarafından yayına hazırlanan *Türkiye’de Futbol Çevirimenliği* başlıklı kitabın değerlendirmesi]. *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi - Istanbul University Journal of Translation Studies*, 15, 111-114. <https://doi.org/10.26650/iujts.2021.15.0001>

Türkiye’de Futbol Çevirmenliği kitabı üç ana bölümden oluşmakta. Sunuş, önsöz ve giriş kısımlarından sonra **Spor Söyleminin** ele alındığı ilk bölüm gelmekte. Simon Kuper’ın ünlü sözlü ‘Futbol asla sadece futbol futbol değildir’ ile başlayan bu ilk bölüm, sahiden de bu genel tema çerçevesinde şekillenmiş. Bu bölümde futbol söyleminin savaş ve mücadele söylemine olan benzerliğinden, bir spor taraftarı olma kimliğinin beraber anıldığı kahramanlık, grup içi üye, aidiyet yan anlamlarını da beraberinde getirdiğinden bahsediliyor. Ardından spor söyleminin çevirisi konusu ele alınarak çeşitli örneklerle bu konu netleştiriliyor. Son kısımlarında ise Türkiye’de spor ve Türkiye’de futbol konularına değinilerek bulunduğumuz diyarlarda spor nosyonunun tarihine en başlarından bugüne gelen bir kavram olduğunu öğreniyoruz.

Kitabın ikinci bölümünde **Spor Çevirmenliği** kavramı detaylarıyla ele alınıyor. Bu açıdan bakıldığında spor çevirmenleri eşlik çevirisinden (geniş bir çeşitlilik içerisinde: saha, antrenman, basın toplantısı, röportajlar ve hatta soyunma odası!) ardıl ve eşzamanlı çeviriye uzanan geniş bir yelpaze içerisinde çeviri edimini gerçekleştirmek durumunda kalıyor. Bulut’un alıntılıdığı terimler arasında ‘yaşam asistanlığı’ ve ‘rehber çevirmenlik’ gibi çevirmenlik görev tanımını daha da genişleten ve açan kavramlar bulunmakta. Kitaptan anladığımız üzere, Türkiye’de spor ve futbol alanında çeviri açısından bir kurumsallaşmadan ve profesyonelleşmeden bahsetmek güç, bu durum ise kesin ve açık seçik görev tanımlarının olduğu yurtdışı uygulamalardan farklılık teşkil ediyor.

Bulut, Türkiye’deki futbol çevirmeni profiline dair de bir çözümleme sunuyor ve bunu gerçek yaşam örnekleriyle de destekliyor. Bu kısımda bir sözlü çeviri araştırmacısı olarak benim de en çok dikkatimi çeken ifadelerden biri şu: “*Kendilerine yol gösteren biri olmadan kulaktan dolma br mesleği dil becerileri ve futbol aşkına fedakarca yaptıklarını bilsek de basın toplantısında söylenen sözler birilerinin hoşuna gitmeyince ‘amatör’ bulduğumuz bazı çeviri davranışlarını eleştirme hakkımızı kullanırken onları yalnız bırakıyoruz*”. Aslında salt bu ifade bile, bir uzmanlık alanı ve meslek olarak kendini konumlandırmaya çalışan futbol çevirmenliğinin mevcut durumunu özetler nitelikte.

Üçüncü bölümde **Futbol Çevirmenliği Mesleğini** ele alan Alev Bulut bu sefer futbol çevirmenlerinin mesleklerine ve çeviri edimlerine yönelik öz algılarına ve buna ek olarak futbol yazarlarının bu mesleğe dair kaleme aldıkları yazılara yer veriyor. Bu kısım da, çevirmenlerin kendilerini görme biçimleri ve alandaki diğer paydaş(lar) tarafından alımlanma biçimlerini kıyaslama açısından önem taşıyor.

Sonuç kısmında Bulut’un bir özet olarak öne sürdüğü şu anahtar kavramlar karşımıza çıkıyor:

- taraftarlık ve tarafsızlık ayrımı
- öznellik-nesnellik ayrımı
- amatör ruh- profesyonellik ayrımı
- ekip üyesi çevirmen- ekip dışı uzman çevirmen ayrımı

Alev Bulut kısa vadeli bir çözüm önerisi olarak bu alanda çalışan tüm çevirmenlerin bir meslek örgütü tarafından temsil edilebilmelerini öneriyor. Bu ise, Bulut'a göre, uzun vadede mesleğin daha profesyonel ve yapılandırılmış bir oluşum olmasına katkı sağlayacaktır.

Spor ve futbol alanının gerek ülkemizde gerekse tüm dünyada ne kadar gözde alanlar olduğu düşünüldüğünde, bu alanın olmazsa olmaz unsuru olan spor ve futbol çevirmenliği kısmında yapılan çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Bu açıdan, Alev Bulut'un bu son kitabı gerek alandaki çeviribilim ve sözlü çeviri araştırmacılarına ışık tutması gerekse bu alanda çevirmen olarak çalışan uygulamacıların (sözlü çevirmen) elini kuvvetlendirmesi açısından büyük bir katkı sağlamaktadır. Umuyorum ki bu önemli çalışmanın devamı, alandaki farklı güncel uygulamaları da yansıtan diğer çalışmalarla gelir ve spor/futbol çevirmenliği alanı, spor/futbol alanının kendisi kadar popüler bir nitelik kazanır.

An Overview of Football Interpreting in Turkey

Let me start this book review by saying that Professor Alev Bulut is examining a domain, which has been relatively understudied compared with other subfields in translation studies with her book, published in November 2018. This, before anything else, reveals the value of such a work from the beginning.

We learn that Alev Bulut has been interested scientifically in sports interpreting in general and football interpreting in particular since 2004 through individual pursuits and student graduation projects. Bulut has published previous works, including books (*Ideology in Translation via Examples from the Media*, 2008; *Translation Error!?*, 2015) and academic presentations at conferences focusing on the consecutive interpreting activity in sports and football fields, with special emphasis on “in-group favoritism” and “bias/prejudice.” For that reason, the author has wide background knowledge on the subject matter.

In line with such aspects, Bulut says she has written this book to “offer an objective perspective toward football interpreting in Turkey.”

Football Interpreting in Turkey is comprised of three main chapters. After the foreword, preface, and introduction, the first chapter is “Sports Discourse.” It starts with the famous quotation by Simon Kuper, “Football is never only football,” and is based on that overall theme. The author speaks about the analogy between football discourse and the discourse of war and struggle, which brings connotations of heroism, in-group favoritism, and a sense of belonging associated with the identity of a sports fan. This section is followed by the interpreting of sports discourse and illustrated by several examples. In the last section, the author elaborates the subject of sports and football in Turkey, by which we learn that the concept of sports apparently dates to the beginning of history in those lands.

The second chapter of the book, “Sports Interpreting,” deals with nuances and details of sports interpreting. From that perspective, one learns that sports interpreters have to carry out their tasks in a very wide scope, from escort interpreting to consecutive and simultaneous interpreting (so much so that the wide variety also consists of being in the field, workouts, press briefings, interviews, and even in the dressing room). Bulut quotes terms such as “life assistant” and “guide interpreters” that further widen the scope of the job description of sports interpreters. As one could gather from the book, it is rather difficult to talk about a solid institutionalization and professionalization in sports and football interpreting in Turkey. However, it is different in global practice, where there are crystal-clear job descriptions for interpreters.

Bulut also offers an analysis of the football-interpreter profile in Turkey and illustrates it through real-life examples. The following is one of the statements which struck me quite hard as a researcher on interpreting: “Even though we know that they are devotedly performing a hearsay profession for the love of football and linguistic skills without anyone guiding them; we could still call some of their interpreting behavior “amateur” because some words uttered in the press briefing displeased some people and while we exercise our right to criticize them, we merely leave them alone.” Even this statement per se summarizes the current situation of football interpreting, which is trying to position itself as a specialty and a full-fledged profession.

In the third chapter, “Football Interpreting as a Profession,” Bulut handles the subject by elaborating on football interpreters’ self-perceptions vis-à-vis themselves and their own profession in addition to articles written by football columnists about the profession. This chapter is particularly important because it allows a comparison between how interpreters see themselves and how the other actor(s) in the field perceive them.

In the conclusion section, Bulut offers such keywords as a brief summary: the distinction between impartiality and partiality, the distinction between subjectivity and objectivity, the interpreter as a team member, and the interpreter as a professional outside the team.

As a short-term solution, Alev Bulut proposes that all interpreters working in this domain should be represented by a professional organization. She states that this, in the long term, will lead to a more professional and well-structured formation of the profession.

Considering that the fields of sports and football are very popular in our country of Turkey and all over the world, it is rather surprising that the indispensable element of sports and football interpreting has been understudied. From this perspective, Bulut’s latest book makes a striking contribution in terms of shedding light for the translation studies and interpreting studies researchers and empowering the practitioners (interpreters) working in this field. I do hope that this study will be followed by many others that represent various current practices in the field and that the domain of sports/football interpreting will be as popular as the sports/football domain itself.